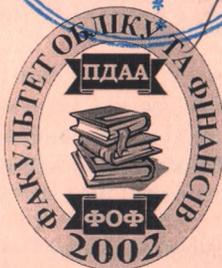

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор

Валентина АРАНЧІЙ
2021 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТР**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА
СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

НА 2021 РІК

Програму підготували викладачі факультету обліку та фінансів:

Дорогань-
Писаренко
Людмила

к. е. н., професор, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень, декан факультету обліку та фінансів;

Безкровний
Олександр

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, заступник декана факультету обліку та фінансів по спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування;

Дорошенко Ольга

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, голова науково-методичної ради спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»;

Чумак Валентина

к. е. н., доцент, завідувач, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Зоря Світлана

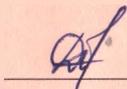
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Глушенко Юлія

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» (протокол № 6 від 08 лютого 2021 р.)

Голова науково-методичної ради,
к. е. н., доцент

Ольга ДОРОШЕНКО

ВСТУП

Головним завданням вступного фахового випробування за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування на базі ступеня вищої освіти бакалавр (магістр) / освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст є виявлення у вступників спеціальних знань і практичних навичок з комплексу дисциплін професійної підготовки.

Для вступників на освітньо-професійну програму Фінанси, банківська справа та страхування спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування за ступенем вищої освіти Магістр цей комплекс включає наступні дисципліни:

- Банківська система;
- Страхування;
- Фінанси підприємств.

Випробування проводиться з використанням тестових питань. Кожному вступнику видається індивідуальна комбінація тестових питань по дисциплінах фахової підготовки.

При складанні вступного фахового випробування вступники повинні показати високий рівень фундаментальної та фахової підготовки з дисциплін фінансового профілю.

Вступники на ступінь вищої освіти Магістр за освітньо-професійною Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування повинен мати ряд умінь і виконувати типові завдання діяльності:

- знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем;
- знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;
- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач;
- розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію;
- ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем;
- володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій

у сфері фінансів, банківської справи та страхування;

- володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів;

- вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;

- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

- оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово- банківській сфері, на страховому ринку, у сфері залучення інвестицій та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду.

Для успішного засвоєння програми підготовки за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування на базі ступеня вищої освіти Бакалавр (освітньо-кваліфікаційного рівня Спеціаліст / ступеня Магістр та здібності до набуття відповідних інтегральної, загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Програма фахового випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують оволодіння фаховими компетентностями та опанування програмних результатів навчання особи, яка має на меті здобуття ступеня вищої освіти Магістр в ПДАА за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Порядок проведення фахового випробування визначається «Положенням про приймальну комісію Полтавської державної аграрної академії».

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне фахове випробування для вступників передбачає виконання тестових завдань, які об'єктивно визначають їх рівень підготовки.

Тестова перевірка знань з дисциплін, які вивчалися на рівні молодшого спеціаліста, молодшого бакалавра або фахового молодшого бакалавра. Вона охоплює систему базових тестових завдань закритої форми із запропонованими відповідями.

Тестові завдання закритої форми складаються з двох компонентів:

а) запитальної (змістовної) частини;

б) 4 варіанти відповіді.

Оцінювання здійснюється за шкалою від 100 до 200 балів (табл. 1).

Таблиця 1

ТАБЛИЦЯ

відповідності тестових балів, отриманих за виконання завдань фахового вступного випробування під час вступу на навчання для здобуття ступеня Магістр за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, рейтинговій оцінці за шкалою 100-200 балів

Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200	Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200
0	не склав	17	103	34	154
1	не склав	18	106	35	157
2	не склав	19	109	36	160
3	не склав	20	112	37	163
4	не склав	21	115	38	166
5	не склав	22	118	39	169
6	не склав	23	121	40	172
7	не склав	24	124	41	175
8	не склав	25	127	42	178
9	не склав	26	130	43	181
10	не склав	27	133	44	184
11	не склав	28	136	45	187
12	не склав	29	139	46	190
13	не склав	30	142	47	193
14	не склав	31	145	48	196
15	не склав	32	148	49	199
16	100	33	151	50	200

Для кожного вступника передбачається 50 тестових завдань. По кожному завданню передбачається 4 варіанти відповіді, з яких вступник повинен вибрати вірну. Максимальна кількість балів, які вступник може набрати за виконання тестових завдань становить 200 балів.

Приймальна комісія допускає до участі у конкурсному відборі для вступу на навчання, які при складанні фахового вступного випробування отримали не менше 100 балів.

Тривалість фахового вступного випробування – 1 година.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ В РОЗРІЗІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ДИСЦИПЛІНА БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

Тема 1. Історія розвитку банківської діяльності

Етапи розвитку банківської діяльності. Виникнення та розвиток державних та спеціалізованих банків.

Історія виникнення та розвитку банківництва.

Перші згадування прототипів банківської діяльності в літописних історичних джерелах.

Перший етап розвитку банківської діяльності - від античності до виникнення Венеціанського банку. Операції з грошовими цінностями в стародавньому Єгипті (з 2700 р. до н.е.), Вавилоні і Греції. Римські аргентарії або мензарії (III-У ст.. до н.е.). Храми та міняйли-трапезити у Стародавній Греції. Міняйли в середньовічній Італії.

Другий етап - із середини 12 ст. до заснування Англійського банку в 1694 році. Рицарі-тамплієри. Вплив торгівлі на розвиток банківської справи. Виникнення банків в Генуї, Венеції, Флоренції, Франції, Гамбурзі, Нідерландах, Англії.

Розрахунки готівкою та безготівково, жирорахунок, жирооборот. Виникнення перших громадських та державних банків.

Третій етап - з кінця 17 ст. до кінця 18 ст. Англійський банк (1694 р.). позичкові операції банків під заставу майна, заставне право.

Початок діяльності спеціалізованих банків, зокрема, у Шотландії, Британії, Відні, Німеччині, Парижі та Петербурзі. Впровадження в розрахунки чекових операцій. Емісійні банки.

Четвертий етап - з початку 19 ст. до нинішнього часу.

Розвиток банківництва в Англії, Шотландії, Австрії, Німеччині, Швейцарії, а також в Північній Америці.

Центральні банки початку 19 ст., надання їм функцій емісії банкнот.

Повноцінні банківські системи 19 ст. у Європі та Північній Америці. Банківська конкуренція, універсальні банки.

Лізингові операції банків (90-ті роки 19 ст.), розвиток операцій з цінними паперами, трастові операції банків, сек'юритизація активів (70-ті роки 20 ст.).

Тема 2. Визначення сутності банківської системи та її функцій в сучасних умовах

Виникнення та розвиток банківництва на території України.

Поширення стандартів банківської справи Стародавньої Греції.

Розвиток банківської діяльності в умовах Київської Русі. Купці - як перші банкіри Київської Русі. Банківництво в період панування татаро-монгольської

орди, Польсько-Литовської держави. Виникнення громадських кредитних установ, єврейських та церковних банків.

Розвиток банківської справи в умовах Російської імперії в 18 столітті.

Банківська діяльність на територіях, що належали Австро-Угорській імперії.

Особливості банківської діяльності в умовах політичної та економічної нестабільності в 1917-1922 роках.

Банківська діяльність в період перебування України в складі СРСР. Банківська система в період до кінця 90 років 20 століття.

Реорганізація банківської системи СРСР в 1987-1988 роках.

Становлення банківської системи в незалежній Україні. Передумови створення сучасної банківської системи 1989 року. Закон України від 20 березня 1991 р. «Про банки і банківську діяльність».

Створення банків «нової хвилі» в 1992-1993 рр.

Припинення інфляційних процесів, проведення грошової реформи в Україні.

Прийняття Закону України від 20 травня 1999 року «Про Національний банк України» та 7 грудня 2000 р. нової редакції Закону України «Про банки і банківську діяльність».

Загальні риси банківської системи України. Структура банківської системи України.

Тема 3. Статус та організаційна структура національного банку України

Центральний банк держави. Організаційна структура Національного банку України. Рада Національного банку України, Правління та їх основні функції, Голова Національного банку.

Тема 4. Завдання і функції Національного банку України

Функції Національного банку України. НБУ як центральний банк країни. Емісійні функції НБУ. НБУ - грошово-кредитний, валютний та наглядовий орган держави. Банк банків. Розрахунковий центр банківської системи.

Тема 5. Концептуальні підходи до формування та тенденції грошово-кредитної політики

Грошово-кредитна політика НБУ. Номіналістична, металістична, монетаристська та інші теорії грошей. Грошово-кредитна політика України в період становлення грошово-кредитної системи. Основні тенденції грошово-кредитної політики. Монетарна політика держави в різні періоди розвитку ринкової економіки.

Тема 6. Цілі грошово-кредитної політики та види грошово-кредитних стратегій

Основні засади грошово-кредитної політики в Україні. Цілі грошово-кредитної політики. Види грошово-кредитних стратегій. Таргетування інфляції.

Тема 7. Інструменти грошово-кредитної політики

Процентна політика держави. Основні принципи встановлення облікової ставки НБУ. Види процентних ставок за кредитами рефінансування, овернайт, операціями репо та іншими операціями НБУ. Обов'язкове банківське резервування. Операції НБУ на відкритому ринку, з рефінансування та на валютному ринку. Регулювання імпорту та експорту капіталу. Емісія власних боргових зобов'язань НБУ та операції з ними.

Тема 8. Комерційні банки як ключова складова банківської системи

Законодавчо-нормативні основи створення та діяльності банків другого рівня в Україні.

Банківська діяльність як форма ведення бізнесу. Принципи банківської діяльності: робота банків в межах реально наявних ресурсів; повна економічна самостійність; діяльність банків на умовах прибутковості, ризику та ліквідності; регулювання банківської діяльності тільки непрямими економічними методами; використання в своїй діяльності «чужих» ресурсів.

Банки з приватною формою власності, державною, змішаною.

Банки у формі публічного акціонерного товариства та кооперативні банки.

Комерційні банки, їх сутність та функції. Державні банки. Спеціалізовані банки. Універсальні банки.

Реєстрація та ліцензування банків. Учасники комерційних банків. Назва банку. Основні положення статуту банку. Установчий договір. Основні документи по реєстрації банку.

Банківська ліцензія. Основні документи та порядок отримання банківської ліцензії.

Відокремлені підрозділи банку: філії, відділення, представництва.

Банки з іноземним капіталом. Дочірні іноземні банки, філії та представництва. Відкриття філій та представництв іноземних банків. Акредитація філії та представництва іноземного банку в Україні.

Дочірні банки, філії та представництва українських банків на території інших держав.

Організаційна структура комерційного банку. Керівні та контролюючі органи банку. Загальні збори учасників. Правління банку. Ревізійна комісія банку.

Структурні підрозділи комерційного банку.

Реорганізація комерційного банку. Рішення про реорганізацію. Злиття, приєднання, виділення.

Проблемні банки, особливості їх реорганізації. Тимчасова адміністрація банку, що ліквідується. Уповноважена особа (ліквідатор), повноваження та відповідальність тимчасового адміністратора. Повноваження Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в умовах в роботі з неплатоспроможним банком. Діяльність Фонду в умовах процедури ліквідації банку.

Тема 9. Особливості створення та діяльності міжбанківських об'єднань

Тенденції та причини розвитку банківських об'єднань банків в Україні. Банківські об'єднання, їх види та форми. Основні положення створення об'єднань в Україні, законодавче регулювання. Участь та відповідальність банків-учасників банківських об'єднань.

Банківська корпорація. Порядок створення, основні централізовані функції та фонди банківських корпорацій, відповідальність та взаємовідносини учасників.

Банківська холдингова група. Особливості створення, участі комерційних банків та їх відповідальність.

Фінансова холдингова група. Порядок створення, основні принципи діяльності та відповідальність учасників.

Банківсько-страхові об'єднання в умовах подальшого формування фінансового ринку. Банківсько-страхова система агентських відносин, конвенгерція, консолідація, банківсько-страхова інтеграція в сучасних умовах.

Банківські спілки, асоціації та інші саморегулівні організації на ринку банківських послуг. Асоціації комерційних банків в Україні, їх роль та місце в розвитку банківської системи.

Перспективи розвитку міжбанківських об'єднань.

Тема 10. Сутність банківської діяльності та основні принципи здійснення банківських операцій

Банківська діяльність як форма ведення бізнесу. Принципи та види банківських операцій. Операції по формуванню статутного капіталу. Активні операції. Пасивні операції.

Тема 11. Основи організації бухгалтерського обліку в банківських установах України

Організація і методика бухгалтерського обліку в банках. Принципи бухгалтерського обліку. План рахунків бухгалтерського обліку та його структура. Принципи формування номера аналітичного рахунку. Облікова політика комерційного банку. Фінансова звітність в банках.

Список рекомендованих джерел

1. Банківська система : навч. посіб. / Л. І. Катан, Н. І. Демчук, В. Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова; за ред. І. М. Мазур. Дніпро : Пороги, 2017. 444 с.
2. Банківська система: підручник / М. І. Крупка, Є. М. Андрущак, Н. Г. Пайтра та ін.; за ред. д.е.н., проф. М. І. Крупки. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 556 с.
3. Варцаба В.І., Заславська О. І. Сучасне банківництво : теорія і практика: навч. посібн. Ужгород: УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.
4. Васюренко О. В. Банківські операції : навч. посіб. для екон. спец. / О. В. Васюренко. 2-е вид., випр. і допов. Київ : Знання, 2001. 255 с.
5. Глущенко Ю. А. Навчально-методичний посібник для аудиторної та

самостійної роботи з дисципліни Банківська система для здобувачів с вищої освіти очної та заочної форм навчання. Полтава : ПДАА, 2017. 80 с.

6. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків», затверджені постановою Правління Національного банку України від 15.03.2004 № 10. URL.: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

7. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

8. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV [Електронний ресурс]. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

9. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII [Електронний ресурс]. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

10. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

11. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2346-III [URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

12. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні Закон України від 30.10.96 року № 448/96-ВР277 URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

13. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

14. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-VI [Електронний ресурс]. – URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

15. Про фінансову реструктуризацію: Закон України від 14.06. 2016 № 1414-VIII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

16. Про спрощення процедур реорганізації та капіталізації банків: Закон України від 23.03.2017 № 1985-VIII URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

17. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова НБУ від 28.08.2001 № 368 URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

18. Про затвердження Положення про основи процентної політики Національного банку України: положення, затверджене постановою Правління Національного банку України від 21.04.2016 № 277 URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

19. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу: Положення, затверджене постановою Правління Національного банку України від від 17.08.2012 № 346 [URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

20. Про затвердження Положення про планування та порядок проведення інспекційних перевірок : положення, затверджене постановою Правління Національного банку України від 17 липня 2001 № 276 URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

21. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: інструкція, затверджена постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368 URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi->

bin/laws/main.cgi.

22. Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України : інструкція, затверджена постановою Правління Національного банку України від 24.10.2011 № 373 URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=212373.

23. Про затвердження Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні : положення, затверджене постановою Правління Національного банку України від 11.12.2014 № 806 URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

24. Про затвердження Положення про основи процентної політики Національного банку України: положення, затверджене постановою Правління Національного банку України від 21.04.2016 № 277 URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

25. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: Положення, затверджене постановою Правління Національного банку України 17 вересня 2015 р. № 615 URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

26. Про розподіл банків на групи: рішення комісії з питань нагляду та регулювання діяльності банків НБУ від 23.12.2011 № 814 URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=vr765500-08>).

27. Про затвердження Положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України: Постанова НБУ від 13.07.2010 № 327. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0540-10#Text>.

28. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України : Постанова Правління НБУ від 02.08.2004 № 361. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04#Text>.

29. Про затвердження Положення про політику управління міжнародними (золотовалютними) резервами України: Рішення Правління НБУ від 26.04.2018 № 229-рш. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr229500-18#Text>.

ДИСЦИПЛІНА СТРАХУВАННЯ

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

Необхідність страхового захисту та його форми. Страхові відносини. Страховий фонд. Фонди самострахування (нецентралізовані страхові фонди). Закон України «Про страхування». Суть страхування як економічної категорії та його специфічні ознаки. Форми проведення страхування. Порівняльна характеристика обов'язкового і добровільного страхування. Страховий інтерес. Франшиза. Суброгація. Контрибуція. Ризикова функція. Функція створення і використання страхових резервів (фондів). Функція заощадження коштів. Превентивна функція. Контрольна функція. Інвестиційна функція. Роль та значення страхування в системі економічних відносин.

Тема 2. Класифікація страхування

Основні підходи до класифікації страхування. Співстрахування. Перестрахування. Майнове страхування. Особисте страхування. Страхування відповідальності. Класифікація страхування за об'єктами: галузі, підгалузі і види страхування. Нетрадиційні види страхування. Системи страхування та франшиза. Страхування за системою пропорційної відповідальності. Страхування за системою першого ризику. Страхування за системою «дробової частки». Страхування за відновною вартістю. Система граничного страхового забезпечення.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання

Поняття та економічна сутність страхових ризиків. Взаємозв'язок між страховим ризиком та страховим випадком. Математична, статистична та експертна ймовірність ризику. Особливості катастрофічних ризиків. Класифікація та оцінка ризиків у страхуванні. Управління страховими ризиками. Способи зниження впливу ризиків в особистому страхуванні. Ідентифікація ризику (встановлення ризику). Використання ризик-менеджменту у вітчизняній страховій практиці. Фінансування ризику. Склад та структура страхових тарифів.

Тема 4. Страховий ринок

Поняття страхового ринку та його структура. Стан, проблеми і перспективи розвитку страхового ринку України. Договір страхування: поняття, основні умови та зміст. Страхові посередники їх роль на страховому ринку. Прямі посередники. Страхові агенти та страхові брокери. Непрямі посередники. Актуарій. Сюрвеєр. Аварійний комісар. Диспашер. Не страхові посередники. Маркетинг у страхуванні.

Тема 5. Страхова організація

Організаційні форми страховиків. Структура страхових компаній. Види страхових компаній і порядок їх створення. Стратегія страхових компаній.

Організаційна структура страхових компаній. Ресурси страхової компанії. Органи управління страховою компанією та їх функції. Об'єднання страховиків та їх функції. Особливості функціонування філії та представництва страховика.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність, мета та значення державного регулювання страхової діяльності. Основні засади державної політики в галузі страхування. Типи регулювання страхової діяльності. Система регулювання страхової діяльності в Україні. Система державного нагляду за страховою діяльністю в Україні. Вимоги щодо організації діяльності страховика в Україні. Контроль за діяльністю страховиків. Порядок ліцензування та реєстрації. необхідні документи для одержання ліцензії. Департамент у справах нагляду за страховою діяльністю. Страховий нагляд у країнах Європейського Союзу.

Тема 7. Фінансові результати діяльності страховиків

Сутність фінансів страхових організацій. Фінансова діяльність страховика. Резерви страховика та особливості їх формування. Фінансовий результат діяльності страховика. Характеристика витрат на ведення страхової справи. Складові витрати страховика. Витрати, що пов'язані із організацією, створенням страхової компанії. Виробничі витрати страховика, пов'язані із залученням нових страхувальників. Витрати, пов'язані із обслуговуванням товарно-грошового обігу страхової компанії. Витрати, пов'язані із ліквідацією збитку, спричиненого страховим випадком. Доходи страхової компанії. Класифікація доходів страхової компанії. Доходи від операційної діяльності. Доходи від інвестиційної та фінансової діяльності. Ефективність діяльності страхової компанії. Порядок формування прибутку страховика. Поняття фінансової надійності та платоспроможності страховика.

Тема 8. Особливості та значення особистого страхування

Сутність особистого страхування. Економічний зміст та класифікація особистого страхування. Специфічні риси особистого страхування. Страхування життя. Таблиця смертності. Змішане страхування життя. Страхування дітей. Страхування до одруження (до вступу у шлюб). Страхування пенсій. Обов'язкове та добровільне страхування від нещасних випадків. Медичне страхування та його розвиток в Україні.

Тема 9. Особливості та значення ризикових видів страхування

Сутність ризикових видів страхування. Об'єкти та суб'єкти майнового страхування. Класифікація майнового страхування. Визначення страхового відшкодування. Страхування майна юридичних та фізичних осіб. Страхування майна на випадок вогню, стихійного лиха та крадіжки. Особливості страхування у галузі сільського господарства. Страхування транспортних засобів: автомобільного, морського, авіаційного. Страхування вантажів. Економічна суть, необхідність та особливості страхування відповідальності. Основні види страхування цивільної відповідальності. Страхування цивільної

відповідальності власників транспортних засобів. Страхування відповідальності перевізників. Страхування професійної відповідальності. Страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту. Страхування відповідальності роботодавців. Страхування відповідальності за нанесення екологічних збитків (екологічне страхування).

Тема 10. Перестраховання і співстрахування

Необхідність та значення перестраховання. Сутність перестраховання та його розвиток в Україні. Методи перестраховання. Форми проведення перестраховальних операцій. Облігаторне перестраховання. Факультативно-облігаторне перестраховання. Пропорційне перестраховання. Перестраховання на основі ексцеденіпа збитку. Перестраховання на підставі ексцедента збитковості. Співстрахування та механізм його застосування.

Список рекомендованих джерел

1. Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г. Фінанси страхових організацій : навч. посіб. Дніпро : Пороги, 2019. 198 с.
2. Александрова М. М. Страхування : навч-метод. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2002. 208 с.
3. Безугла В. О., Постіл І. І., Шаповал Л. П. Страхування : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 582 с.
4. Говорушко Т. А. Страхові послуги : підруч. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 376 с.
5. Горбач Л. М., Кадебська Е. В. Страхування : підручник. Київ : Кондор, 2018. 543 с.
6. Дема Д. І. Страхові послуги : навч. посіб.; 3-тє вид. стереотипне. Київ : Алерта, 2017. 526 с.
7. Дьячкова Ю. М. Страхування : посіб. Київ. : Центр учбової літератури, 2008. 240 с.
8. Жилякова О. В., Шевчук І. Л. Страхові послуги : навч. посіб. для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит». Харків : Видавець Іванченко І. С., 2013. 184 с.
9. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
10. Зоря О. П., Зоря С. П. Страховий ринок України: стан, проблеми та перспективні напрями розвитку. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Суми : СНАУ. 2013. Вип. 1 (34). С. 12–16.
11. Зоря С. П., Зоря О. П. Навчально-методичний посібник з дисципліни Страхування для здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»; 2-ге вид. перероб. та допов. Полтава : ПДАА, 2018. 202 с.
12. Зоря С.П. Особливості функціонування ринку агрострахування в Україні. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2014. Вип. 2 (8). Т. 2. С. 126–132.

13. Зоря С. П. Перестраховання як ключова складова стабільного функціонування страхового ринку. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. Вип. 1 (12). Полтава : ПДАА. 2016. С. 180 – 186.

14. Мойсеєнко В. Ю., Шевчик В. П., Щербак О. О. Страхові послуги : навч. посіб. Київ : Аграрна освіта, 2013. 334 с.

15. Плиса В. Й. Страховання : навч. посібн.; 2 – е вид. Київ : Каравела, 2008. 392 с.

16. Про страхування : Закон України від 07 бер. 1996 р., № 85 /96 / Відомості Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.

17. Страховання : навч. посіб. / за ред. Т. А. Говорушко. Львів : «Магнолія 2006», 2014. 328 с.

18. Ткаченко Н. В. Страховання : навч. посіб. Київ : Ліра, 2007. 376 с.

19. Фисун В. І., Ярова Г. М. Страховання : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 232 с.

ДИСЦИПЛІНА ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 1. Основи фінансів підприємств

Сутність і функції фінансів підприємств. Грошові фонди та фінансові ресурси. Основи організації фінансів підприємств. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи. Зміст та завдання управління фінансами підприємств.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

Розрахункові й касові операції. Сутність грошових розрахунків підприємств. Безготівкові й готівкові розрахунки. Проведення касових операцій. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття. Форми безготівкових розрахунків. Принципи організації розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Розрахунково-платіжна дисципліна та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.

Тема 3. Грошові надходження підприємств

Характеристика і склад грошових надходжень підприємств. Доходи (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності. Формування валового і чистого доходу.

Тема 4. Формування і розподіл прибутку

Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Формування прибутку підприємства. Прибуток від реалізації продукції та його формування. Методи розрахунку прибутку від реалізації. Сутність і методи обчислення рентабельності. Розподіл і використання прибутку. Розподіл прибутку підприємства. Використання чистого прибутку.

Тема 5. Оподаткування підприємств

Сутність оподаткування підприємств і податкова система. Сутність податків і їх функції. Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні. Оподаткування прибутку підприємств. Становлення оподаткування прибутку. Чинний порядок оподаткування прибутку. Рентні платежі. Плата за землю. Єдиний податок. Транспортний податок. Податок на нерухоме майно (нерухомість). Непрямі податки, які сплачують підприємства. Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Мито. Збори і цільові відрахування, які сплачують підприємства. Місцеві податки і збори. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Тема 6. Обігові кошти

Сутність і основи організації обігових коштів. Склад і структура обігових коштів. Класифікація і принципи організації обігових коштів. Визначення

потреби в оборотних коштах. Необхідність і способи визначення потреби в оборотних коштах. Нормування обігових коштів для створення виробничих запасів. Нормування обігових коштів у незавершеному виробництві і витрат майбутніх періодів. Нормування обігових коштів для створення запасів готової продукції. Розрахунок нормативу обігових коштів економічним методом. Джерела формування обігових коштів. Власні джерела формування обігових коштів. Використання банківських кредитів для формування обігових коштів. Залучення коштів інших суб'єктів господарювання. Показники стану і використання обігових коштів. Показники стану власних обігових коштів. Показники використання обігових коштів і шляхи прискорення їх обертання. Вплив розміщення обігових коштів на фінансовий стан підприємства.

Тема 7. Кредитування підприємств

Необхідність та сутність кредитування підприємств. Кругообіг коштів підприємства та необхідність залучення кредитів. Класифікація кредитів, що надаються підприємствам. Банківське кредитування підприємств. Види банківського кредиту та їх характеристика. Умови та порядок отримання банківського кредиту. Порядок погашення банківського кредиту підприємством. Небанківське кредитування підприємств. Комерційне кредитування підприємств. Лізингове кредитування підприємств. Державне кредитування підприємств. Кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Сутність основних засобів та їх відтворення. Класифікація основних засобів. Показники стану та ефективності використання основних засобів. Знос і амортизація основних засобів. Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела і порядок фінансування капітальних вкладень. Фінансування ремонту основних засобів.

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Показники фінансового стану підприємства. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах

Фінансова стратегія підприємств. Зміст, завдання та методи фінансового планування. Зміст фінансового плану та порядок його складання. Зміст і значення оперативного фінансового плану.

Тема 11. Фінансова санація підприємств

Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення. Фінансова криза на підприємстві: симптоми та фактори, що її

спричиняють. Економічна сутність санації підприємств. Менеджмент фінансової санації підприємства. Випадки, коли приймається рішення про фінансову санацію підприємств. Класична модель фінансової санації. Санаційний аудит. План санації. Сутність санаційного аудиту та етапи його проведення. Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства, що перебуває в кризі. Аудит фінансової сфери підприємства. Ситуація підприємства на ринках факторів виробництва та збуту готової продукції. Аналіз причин кризи та сильних і слабких місць на підприємстві. Акт аудиторської перевірки. Фінансові джерела санації підприємств. Форми фінансової санації. Внутрішні джерела фінансової санації. Санація балансу. Зменшення статутного фонду підприємства. Санація із залученням коштів власників підприємства. Альтернативна санація. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника. Фінансова участь персоналу в санації підприємства. Державна фінансова підтримка санації підприємств. Економіко-правові аспекти санації та банкрутство підприємств. Досудове врегулювання господарських спорів. Судове врегулювання господарських спорів. Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємств. Порядок оголошення підприємства банкрутом. Задоволення претензій кредиторів. Фінансова санація на ухвалу господарського суду. Мирова угода. Санація шляхом реорганізації (реструктуризації). Приховане, фіктивне та зумисне банкрутство.

Список рекомендованих джерел

1. Аналіз банківської діяльності: підручник. за ред. А. М. Герасимовича. Київ : КНЕУ, 2008. 599 с.
2. Банківське право України: навч. посіб. за заг. ред. А.О. Селіванова. Київ : Видавничий Дім Ін Юре, 2000. 384 с.
3. Васюренко О. В. Банківський менеджмент: навч. посіб. Київ: Академія, 2005. 320 с.
4. Васюренко О. В. Банківські операції: навч. посіб. Київ : Т-во Знання, 2007. 455 с.
5. Вовчак О. Д. Банківська справа : навч. посіб. Львів: Новий світ. 2008. 560 с.
6. Дзюблюк О. В. Комерційні банки в умовах переходу до ринкових відносин: монографія. Тернопіль, 2006. 140 с.
7. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. № 2121–III / Верховна Рада України 2001. № 5 – 6. Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. 2001. № 1. URL: [http:// www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
8. Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р. № 679–XIV Верховна Рада України. 1999. № 29. URL: <http:// www.zakon.rada.gov.ua>.
9. Заруба О.Д. Фінансовий менеджмент у банках : навч. посіб. Київ : Знання, 2009. 172 с.

10. Капран В. І., Кравченко М. С., Коваленко О. К. Банківські операції : навч. посіб. Київ : Центр навч. літ., 2006. 208 с.
11. Косова Т. Д., Циганов О. Р. Банківські операції : навч. посіб. Київ : Центр учбової літ., 2008. 372 с.
12. Костюченко О.А. Банківське право : навч. посіб. для вузів; 2-ге вид. Київ : А.С.К., 2001. 570 с.
13. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку: підручник; 2- ге вид., доп. і перероб. Київ : КНЕУ, 2004. 468 с
14. Череп А. В. Банківські операції : навч. посіб. Київ : Кондор, 2008. 410 с.
15. Шевченко Р. І. Банківські операції : навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисцип. Київ : КНЕУ, 2000. 160 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Критерії оцінки вступних фахових випробувань.....	5
Зміст вступного фахового випробування в розрізі навчальних дисциплін.....	6
Дисципліна «Банківська система».....	6
Дисципліна «Страховання».....	12
Дисципліна «Фінанси підприємств».....	16